



ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy Karla Šimky a soudců Tomáše Kocourka a Evy Šonkové v právní věci žalobce: **P. B. C.**, zastoupený Mgr. Tomášem Císařem, advokátem, sídlem Vyšehradská 415/9, Praha 2, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 936/3, Praha 7, proti rozhodnutí ministra vnitra ze dne 9. 7. 2025, č. j. MV-57880-4/SO-2025, o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 2. 12. 2025, č. j. 11 A 122/2025-33,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost žalobce **se z a m í t á .**
- II. Žalobce **n e m á p r á v o** na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III. Žalovanému **se n e p ř i z n á v á** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení případu

[1] Žalobce požádal dne 10. 8. 2022 o udělení státního občanství České republiky. Žalovaný rozhodnutím ze dne 4. 3. 2025, č. j. MV-163449-35/VS-2022, žádost zamítl, neboť žalobce nesplnil podmínku podle § 14 odst. 6 zákona č. 186/2013 Sb., o státním občanství České republiky a o změně některých zákonů (zákon o státním občanství České republiky). Přestože ke dni podání žádosti neměl žalobce evidován žádný dluh na veřejném zdravotním pojištění a důchodovém pojištění, v rozhodném období tří let přede dnem podání žádosti jako osoba samostatně výdělečně činná nehradil řádně a včas zálohy na pojistné na tato pojištění, přičemž tak činil opakovaně a dlouhodobě, jeho nedoplatky byly často v poměrně vysokých částkách a bylo mu opakovaně vyměřeno penále. Tím porušil závažným

způsobem povinnosti vyplývající z právních předpisů upravujících veřejné zdravotní pojištění a dále sociální zabezpečení a důchodové pojištění ve smyslu § 14 odst. 6 zákona o státním občanství České republiky. Důvody k prominutí splnění této podmínky podle § 15 odst. 4 zákona o státním občanství České republiky žalovaný neshledal. Proti rozhodnutí žalovaného podal žalobce rozklad, který ministr vnitra v záhlaví označeným rozhodnutím zamítl a prvostupňové rozhodnutí potvrdil.

[2] Žalobce podal proti rozhodnutí ministra vnitra žalobu, kterou Městský soud v Praze (dále jen „městský soud“) v záhlaví označeným rozsudkem zamítl. Městský soud potvrdil závěr správních orgánů, že žalobce v posledních třech letech před podáním žádosti dlouhodobě neodváděl pojistné na veřejné zdravotní pojištění a důchodové pojištění, čímž mu průběžně vznikaly nedoplatky. Nedoplatky na veřejném zdravotním pojištění byly k datu 8. 10. 2019 ve výši 12 506 Kč, k datu 8. 10. 2020 ve výši 14 158 Kč a k datu 8. 3. 2022 ve výši 34 277 Kč. Městský soud se ztotožnil se závěrem správních orgánů, že žalobce v rozhodném období závažným způsobem porušoval povinnosti na úseku veřejného zdravotního pojištění a také sociálního zabezpečení a důchodového pojištění. I podle názoru městského soudu se jednalo o porušení povinností závažným způsobem, a to s ohledem na opakovanost a dlouhodobost tohoto jednání a poměrně vysokou částku, kterou představovalo dlužné pojistné. Při posuzování, zda se má žalobci nesplnění podmínky prominout podle § 15 odst. 4 zákona o státním občanství, dle městského soudu správní orgány nepřekročily meze správního uvážení ani správní uvážení nezneužily.

II. Kasační stížnost žalobce a vyjádření žalovaného

[3] Žalobce (dále jen „stěžovatel“) podal proti rozhodnutí městského soudu kasační stížnost, jelikož má za to, že rozsudek městského soudu je nezákonný (přepjatě formalistický). Správní orgány (a soud) bez přezkoumatelné úvahy hodnotily jednání stěžovatele spojené s drobnými nedoplatky na předmětný titul jako závažné porušení povinnosti vyplývající z právních předpisů. Stěžovatel je přitom považuje za běžné provozní rozdíly v platbách na pojistné, které se rok co rok mění; není snadné vždy zálohy nastavit včas, stejně tak není snadné zjistit, zda doplatek na zálohy započte správní orgán na zálohy, či na penále a zda je určitý nedoplatek řádně uhrazen zcela, nebo jen z části. Správní orgány měly uvést, kterého zájmu státu se údajně závažné porušení právního předpisu závažným způsobem dotklo v tomto konkrétním případě, přičemž podle stěžovatele státu nevznikla žádná škoda.

[4] Stěžovatel dále namítá, že správní orgány vůbec nerozhodovaly o jeho žádosti o prominutí shora uvedené podmínky (o které výslovně žádal minimálně ve vyjádření k podkladům pro vydání rozhodnutí), jejíž splnění lze podle § 15 odst. 4 zákona o státním občanství prominout, pokud žadatel odstranil způsobený škodlivý následek nebo učinil účinná opatření k jeho odstranění. Podle stěžovatele se žádostí o prominutí správní orgán prvního stupně vůbec nezabýval a mlčí o něm rozhodnutí o rozkladu i napadený rozsudek.

[5] Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti odkazuje na konkrétní části napadeného rozhodnutí ministra vnitra, kde je zdůvodněno, že jednání stěžovatele bylo podřazeno pod pojem závažné porušení povinností, protože to na obou uvedených úsecích

pokračování

pojistného spočívalo v opakovaném a dlouhodobém neplnění zákonných povinností. To je v souladu také s důvodovou zprávou k zákonu o státním občanství České republiky, z níž vyplývají určité limity pro vymezení závažnosti porušení zákonných povinností stanovených v § 14 odst. 6 zákona o státním občanství České republiky a na niž je rovněž v napadeném rozhodnutí odkazováno. Proto žalovaný navrhuje, aby Nejvyšší správní soud kasační stížnost zamítl.

III. Posouzení Nejvyšším správním soudem

[6] Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek v mezích kasačních námitek a dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

[7] Nejvyšší správní soud se nejprve zabýval námitkou, že správní orgány a městský soud bez přezkoumatelné úvahy hodnotily jednání stěžovatele jako závažné porušení povinností vyplývajících z právních předpisů. Námitka není důvodná. Správní orgán prvního stupně, ministr vnitra i městský soud ve svých rozhodnutích výslovně hodnotí, zda předmětný skutkový stav představuje závažné porušení povinností vyplývajících z právních předpisů. Podle § 14 odst. 6 zákona o státním občanství České republiky lze státní občanství udělit *žadatel, který v posledních třech letech předcházejících dni podání žádosti neporušil závažným způsobem povinnosti vyplývající z jiných právních předpisů upravujících [...] veřejné zdravotní pojištění, sociální zabezpečení, důchodové pojištění [...]*. Správní orgány správně určily rozhodné období (od srpna 2019 do srpna 2022) a zjistily stav plnění zákonem vyjmenovaných povinností v tomto období. Správně identifikovaly nedoplatky, které průběžně vznikaly na pojistném na veřejném zdravotním pojištění i důchodovém pojištění. Šlo o nedoplatky v nezanedbatelných výších, které jsou v rozhodnutích zcela konkrétně uváděny. Vedle toho jsou také konkrétně uváděna penále za nesplacené pojistné.

[8] Jak již uvedl Nejvyšší správní soud dříve (např. v rozsudcích ze dne 4. 5. 2006, č. j. 2 As 31/2005-78, ze dne 13. 3. 2008, č. j. 5 As 51/2007-105, nebo ze dne 7. 11. 2019, č. j. 8 As 359/2018-42), požadavek plnění povinností nelze absolutizovat. Porušení zákona, která lze hodnotit jen jako opomenutí bez větší závažnosti, pak závěr o nesplnění uvedené podmínky neodůvodňují. To však není daný případ. Správní orgány obou stupňů i městský soud dospěly k závěru, že právě výše dlužných částek v řádu desítek tisíc korun a skutečnost, že tyto dluhy vznikaly po většinu rozhodného období, kvalifikují jednání stěžovatele jako závažné porušení povinností vyplývajících z právních předpisů upravujících veřejné zdravotní pojištění a důchodové pojištění. Závěry městského soudu a správních orgánů jsou v souladu také se skutkově obdobnými případy, jimiž se Nejvyšší správní soud ve své rozhodovací činnosti již dříve zabýval a od nichž neshledal důvod se v nyní projednávané věci odchýlit (viz např. rozsudky ze dne 1. 6. 2017, č. j. 9 As 268/2016-39, ze dne 13. 11. 2019, č. j. 8 As 284/2018-60, ze dne 2. 10. 2024, č. j. 6 As 54/2024-35 a ze dne 3. 3. 2025, č. j. 6 As 281/2024-35, přičemž například nejvyšší dlužné částky v citovaných věcech byly dokonce nižší než dlužná částka v nyní projednávané věci).

[9] Stěžovatel označuje své dluhy na veřejném zdravotním pojištění a důchodovém pojištění za běžné provozní rozdíly. S takovým náhledem se nelze ztotožnit v situaci, kdy

byly evidovány dlužné částky ve výši několikanásobku pohledávek za předcházející měsíce. Například k již uvedenému datu 8. 3. 2022 činila pohledávka za předcházející měsíc 2 627 Kč, a tak dluh ve výši 34 277 Kč představoval více než třináctinásobek pohledávky. Není to však jen samotná výše nedoplatků a penále na veřejném zdravotním pojištění a důchodovém pojištění, které znamenají závažné porušení povinností stanovených danými zákony. Zohledněna byla rovněž dlouhodobost jednání stěžovatele a jeho přístup k plnění zákonných povinností.

[10] Při posuzování podmínek pro udělení státního občanství ve smyslu § 14 odst. 6 zákona o státním občanství České republiky nejde jen o ekonomický aspekt splnění povinností stanovených jinými právními předpisy (tedy slovy stěžovatele „vzniklou škodu“), ale především o zhodnocení schopnosti žadatele respektovat právní řád České republiky a jím stanovené povinnosti. Je tedy sice skutečností, že stěžovatel po uplynutí období delšího než jeden měsíc zčásti nebo zcela své dluhy uhradil, ale v zásadě nikdy v rozhodném období neplnil povinnosti stanovené § 7 zákona o pojistném na veřejné zdravotní pojištění a § 13a odst. 1 zákona o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, podle kterých mají osoby samostatně výdělečně činné povinnost platit zálohy na pojistné každý měsíc.

[11] K argumentu stěžovatele, že není snadné zjistit, zda doplatek na zálohy započte správní orgán na zálohy či na penále a zda je určitý nedoplatek řádně uhrazen zcela, nebo jen z části, Nejvyšší správní soud uvádí, že toto je rovněž upraveno v příslušných právních předpisech (viz § 15 zákona č. 592/1992 Sb., o pojistném na veřejném zdravotním pojištění, § 22a zákona č. 589/1992 Sb., o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, § 152 zákona č. 280/2009 Sb., daňový řád).

[12] K soudnímu přezkumu rozhodnutí o neudělení státního občanství Nejvyšší správní soud připomíná, že na jeho udělení není právní nárok, neboť je výsostným právem státu určit, s kým „vstoupí“ do státoobčanského svazku. Úkolem správních soudů tak je toliko posoudit, zda správní orgán náležitě a úplně zjistil skutkový stav věci a řádně jej vyhodnotil z hledisek stanovených zákonem a zda tam, kde se rozhodnutí opírá o správní uvážení, nedošlo k vybočení z jeho mezí či k jeho zneužití (viz rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 13. 3. 2008, č. j. 5 As 51/2007-105, a ze dne 7. 6. 2017, č. j. 7 As 275/2016-50).

[13] Nejvyšší správní soud se tedy dále zabýval námitkou stěžovatele, že správní orgány ani soud nerozhodovaly o jeho žádosti o prominutí splnění podmínky, která spočívá v tom, že plnil povinnosti vyplývající z právních předpisů upravujících veřejné zdravotní pojištění, sociální zabezpečení a důchodové pojištění. Podle § 15 odst. 4 zákona o státním občanství České republiky *[s]plnění podmínky stanovené v § 14 odst. 6 může být prominuto, pokud žadatel odstranil způsobený škodlivý následek nebo učinil účinná opatření k jeho odstranění.*

[14] Z formulace § 15 odst. 4 zákona o státním občanství České republiky („splnění podmínky může být prominuto“) vyplývá diskreční pravomoc správního orgánu. Při jejím uplatňování je správní orgán povinen podle § 2 odst. 4 správního řádu dbát, aby přijaté řešení bylo v souladu s veřejným zájmem a aby odpovídalo okolnostem daného případu, jakož i na

pokračování

to, aby při rozhodování skutkově shodných nebo podobných případů nevznikaly nedůvodné rozdíly. Diskreční pravomoc správního orgánu se uplatní (pokud k tomu dojde) v rámci řízení o žádosti, a sice jako součást posouzení splnění podmínky stanovené v § 14 odst. 6 zákona o státním občanství České republiky. Správní orgán tedy nevydává samostatné rozhodnutí o případném prominutí, anebo naopak neprominutí podmínky (takto k uvedené otázce implicitně přistupuje judikатурní praxe Nejvyššího správního soudu, viz např. jeho rozsudky ze dne 11. 5. 2022, č. j. 10 As 210/2020-37, zejm. body 10 až 11, či ze dne 3. 3. 2025, č. j. 6 As 281/2024-35, zejm. body 15 *in fine* a 20; činila tak i ve vztahu k obsahově podobné úpravě v dřívějším zákoně č. 40/1993 Sb., o nabývání a pozbývání státního občanství České republiky, viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 13. 11. 2019, č. j. 8 As 284/2018-60). Poté, co shledá, že uvedená podmínka nebyla splněna, se případně zabývá tím, zda je namíste zvažovat prominutí jejího splnění. Výslovně je třeba se k tomu, zda a případně s jakým závěrem správní orgán prominutí podmínky zvažoval, vyjádřit, jsou-li z podkladů pro rozhodnutí patrné okolnosti, jež by mohly být případně rozumným důvodem pro zvažování prominutí. Takovou okolností bude typicky žádost žadatele o prominutí podmínky. Pokud z podkladů pro rozhodnutí nejsou patrné okolnosti, jež by mohly být případně rozumným důvodem pro zvažování prominutí, není třeba otázku prominutí splnění podmínky v rozhodnutí tematizovat; absence takové úvahy není v tomto případě vadou způsobující nepřezkoumatelnost rozhodnutí správního orgánu pro nedostatek důvodů.

[15] I když byly naplněny nutné vstupní předpoklady prominutí (tj. *žadatel odstranil způsobený škodlivý následek nebo učinil účinná opatření k jeho odstranění*), správní orgán nemá povinnost splnění podmínky prominout. V prostoru pro správní uvážení vymezeném slovem „může“ v § 15 odst. 4 zákona o státním občanství České republiky je na správním orgánu, aby zohledněním nejrůznějších okolností vztahujících se nejen k osobě žadatele a jeho chování, ale i k širším okolnostem udělování státního občanství či obecně cizinecké a imigrační agendy uskutečňoval cizineckou a imigrační politiku (ve smyslu „policy“). Správní orgán je zde vázán pouze zákazem zneužití správního uvážení a libovůle (neodůvodněné nerovného zacházení) a svou vlastní správní praxí, jestliže se taková praxe vytvořila (může ji však *pro futuro* z racionálních důvodů změnit).

[16] Možnosti prominutí podmínky stanovené v § 14 odst. 6 zákona o státním občanství České republiky se ve svých rozhodnutích věnovaly jak oba správní orgány, tak městský soud. Správní orgán 1. stupně při své správní úvaze zohlednil, že k prodlení s platbami záloh na pojistné docházelo dlouhodobě (výslovně uvedl, že „[d]oba, kdy měl žadatel vůči VZP závazky, několikanásobně překračuje dobu, kdy vůči ní závazky nemá“), přičemž žadateli vznikaly nedoplatky v nezanedbatelné výši a k pochybení docházelo na více úsecích (na úseku veřejného zdravotního pojištění a úseku důchodového pojištění). Dále podrobně uvedl, že žadatel ani po skončení rozhodného období nezajistil pravidelné platby záloh, přičemž správní orgán opět uvádí konkrétní dlužné částky (které jsou opět v řádu násobků pohledávek na pojistném za jednotlivé měsíce), a tak ani po podání žádosti nepřijal taková opatření, kterými by dalšímu vzniku dlužných částek zamezil. Správní orgán prvního stupně také akcentoval princip solidarity systému veřejného zdravotního pojištění a nezbytnost průběžných odvodů do tohoto systému pro jeho správné fungování. Výslovně pak na základě uvedených důvodů uzavřel, že žadateli splnění zákonné podmínky nepromine.

Obdobné závěry pro neprominutí splnění dané podmínky pak zopakoval také ministr vnitra v rozhodnutí o rozkladu. Daný závěr je dostatečně odůvodněn konkrétními okolnostmi nyní posuzovaného případu a zároveň se opírá o smysl a účel nesplněné podmínky pro udělení státního občanství, a sice vyloučit ty žadatele, kteří při dosavadním pobytu v České republice právní předpisy porušují. Hrozí totiž, že budou právní povinnosti porušovat nadále i jako občané České republiky (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 11. 5. 2022, č. j. 10 As 210/2020-37).

[17] Lze shrnout, že v prostoru pro správní uvážení ohledně možnosti prominutí podmínky stanovené v § 14 odst. 6 zákona o státním občanství České republiky správní orgány obou stupňů výrazně nad rámec minimálního nezbytného standardu analyzovaly skutkový stav a na jeho základě důkladně uvážily o tom, zda uvedená podmínka má, nebo nemá být prominuta. Městský soud proto jejich postup a závěry důvodně shledal souladnými se zákonem.

[18] Závěrem Nejvyšší správní soud doplňuje, že na základě § 25 zákona o státním občanství České republiky mohou neúspěšní žadatelé o státní občanství České republiky podat novou žádost o jeho udělení po uplynutí dvou let ode dne nabytí právní moci rozhodnutí o zamítnutí žádosti. Má-li tedy stěžovatel skutečný zájem o vstup do státoobčanského režimu, je třeba, aby v budoucnu bezvýhradně plnil povinnosti, jež vyplývají z § 13 a § 14 zákona o státním občanství České republiky, a poté se opětovně pokusil občanství nabýt.

IV. Závěr a náklady řízení o kasační stížnosti

[19] Nejvyšší správní soud neshledal kasační stížnost důvodnou, a proto ji podle § 110 odst. 1 věty poslední s. ř. s. zamítl.

[20] O nákladech řízení o kasační stížnosti rozhodl Nejvyšší správní soud podle § 60 odst. 1 a 7 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s. Vzhledem k tomu, že žalobce (stěžovatel) neměl ve věci úspěch a žalovanému žádné náklady řízení nad rámec jeho obvyklé úřední činnosti nevznikly, Nejvyšší správní soud rozhodl tak, že žalobce nemá právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti a žalovanému se náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti nepřiznává.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 11. června 2026

Karel Šimka
předseda senátu